

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 374/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ľudovítom Földesom, advokátom, Domašská 11, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 24 Co 26/2020-605 z 20. mája 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 24 Co 26/2020-605 z 20. mája 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a domáha sa priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva, že sťažovateľka sa na základe ňou podanej žaloby Okresnému súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) doručenej 27. mája 2009 domáhala zaplata sumy 3 596,56 eur s príslušenstvom proti žalovanému v 1. rade obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a proti žalovanému v 2. rade obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 2. rade“), z titulu bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov vo vlastníctve sťažovateľky. Konanie pred okresným súdom bolo vedené pod sp. zn. 8 C 129/2009. V rámci tohto konania následne sťažovateľka podaním okresnému súdu doručným

3. júla 2019 vzala žalobu v celom rozsahu späť, žiadala konanie zastaviť a zároveň navrhla, aby žalovaným v 1. rade a 2. rade nebola priznaná náhrada trov konania. Ako dôvod na späťvzatie žaloby proti žalovanému v 1. rade uviedla zánik jeho pasívnej právnej legitimácie a vo vzťahu k žalovanému v 2. rade bolo týmto dôvodom uzatvorenie mimosúdnej Dohody o urovnaní z 27. mája 2019 (ďalej len „dohoda o urovnaní“). Svoj návrh na nepriznanie náhrady trov konania zároveň vo vzťahu k žalovanému v 1. rade odôvodnila poukazom na § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a pri žalovanom v 2. rade ho odôvodnila tým, že z dohody o urovnaní uzatvorenej medzi sťažovateľkou a žalovaným v 2. rade vyplývalo, že si navzájom neuplatnia nárok na náhradu trov konania vrátane trov právneho zastúpenia.

3. Na základe späťvzatia žaloby sťažovateľkou okresný súd vydal uznesenie č. k. 8 C 129/2009-533 z 25. októbra 2019 (ďalej len „uznesenie okresného súdu z 25. októbra 2019“), ktorým konanie vo veci zastavil a zároveň žalovaným v 1. rade a v 2. rade nepriznal náhradu trov konania. Proti uzneseniu okresného súdu z 25. októbra 2019 (v jeho výroku č. II o náhrade trov konania, pozn.) podal odvolanie žalovaný v 1. rade. O podanom odvolaní bolo rozhodnuté napadnutým uznesením krajského súdu, a to tak, že došlo k zmene uznesenia okresného súdu z 25. októbra 2019 v jeho výroku č. II v tom zmysle, že žalovanému v 1. rade bol voči sťažovateľke priznaný nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu. Zároveň krajský súd v napadnutom uznesení priznal žalovanému v 1. rade v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania voči sťažovateľke aj vo vzťahu k odvolaciemu konaniu.

4. Krajský súd v napadnutom uznesení svoj záver o priznaní nároku na náhradu trov konania žalovanému v 1. rade voči sťažovateľke založil na argumentácii, že z okolností veci je zrejmé, že medzi sťažovateľkou a žalovaným v 1. rade nedošlo v priebehu konania vo veci samej k žiadnemu mimosúdному urovnaniu sporu. Teda nárok sťažovateľky uplatnený žalobou nebol žiadnym spôsobom uspokojený žalovaným v 1. rade, resp. nebol splnený neskorším konaním žalovaného v 1. rade bez toho, aby o veci rozhodol súd. Preto krajský súd uzavrel, že došlo k splneniu podmienok pre priznanie nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie žalovanému v 1. rade pre procesné zavinenie zastavenia konania sťažovateľkou. Poukázal na to, že sťažovateľka nevezala žalobu späť so zreteľom na správanie žalovaného v 1. rade spočívajúce v usporiadaní vzťahov v zmysle žaloby smerujúcej proti nemu. Vo vzťahu k § 257 CSP uviedol, že nepriznať hoci len čiastočne náhradu trov konania oprávnenej osobe je možné len vtedy, ak v konkrétnej veci je možné od takejto sporovej strany spravodlivo požadovať, aby si hoci len čiastočne sama hradila jej vzniknuté trovy konania, a to tiež len vtedy, ak v danom prípade existujú konkrétne dôvody hodné osobitného zreteľa. Je preto potrebné, aby skutkové okolnosti, ktoré majú preukazovať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, boli preukázané zo všetkých relevantných aspektov. Krajský súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je možné prihliadnuť ani na sociálnu situáciu sťažovateľky (sťažovateľka v žiadosti uviedla, že je vdova, má vyšší vek a je poberateľkou starobného dôchodku, pozn.), pretože svoje sociálne pomery bližšie nezdôvodnila a už vôbec nepreukázala. Dodal, že skutočnosť, že na okresnom súde prebiehalo ešte iné konanie (vedené pod sp. zn. 10 C 113/2004, pozn.), je bezpredmetná, pretože sťažovateľka nebola stranou v danom konaní. Tiež uviedol, že možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva žalovaným v 1. rade k stavbám na pozemku vo vlastníctve sťažovateľky bola len hypotetická a zodpovednosť za to, že osoba označená v žalobe ako žalovaný nie je pasívne legitimovaná, teda že nie je nositeľkou hmotnoprávnej povinnosti, nesie vždy žalobca, teda v danom prípade sťažovateľka. Taktiež uzavrel,

že ani konštatovanie o vykázaných tržbách žalovaného v 1. rade (v sume 511 228 eur za rok 2018, pozn.) nemôže byť dôvodom na aplikáciu § 257 CSP, pretože výška vykázaných tržieb právnickej osoby v tom-ktorom roku ešte nie je preukázaním jej solventnosti. Pre absenciu výnimočných okolností tak krajský súd považoval za nedôvodnú aplikáciu § 257 CSP v danej veci a dodal, že aj napriek právu sťažovateľky domáhať sa svojich práv súdnou cestou však v danom prípade niet dôvodu, aby náklady spojené s vedeným sporu znášal žalovaný v 1. rade zvlášť v situácii, keď zastavenie konania z procesného hľadiska jednoznačne zaviniła sťažovateľka. A keďže v rámci odvolacieho konania bol plne úspešný žalovaný v 1. rade, priznal mu krajský súd voči sťažovateľke v plnej miere aj náhradu trov konania spojených s odvolacím konaním.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že:

- a) napadnuté uznesenie je prekvapivé, nie je riadne odôvodnené, a preto je nepreskúmateľné,
- b) vo vzťahu k aplikácii § 257 CSP (resp. pokiaľ ide o preukázanie jej sociálnych pomerov, pozn.) okresnému súdu pri späťvzati žaloby predložila aj dve rozhodnutia súdov, z ktorých nepochybne vyplývali jej osobné, sociálne a majetkové pomery, teda nestotožňuje sa so záverom krajského súdu, že svoje pomery nepreukázala a nezdôvodnila,
- c) krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia vôbec nevysporiadal s otázkou podstatnou pre vec, a to, na základe čoho dospel k záveru, že zo strany sťažovateľky nemali byť preukázané jej majetkové a sociálne pomery odôvodňujúce aplikáciu § 257 CSP v danej veci,
- d) krajský súd v rozpore so skutočným stavom veci ignoroval ňou predložené dôkazy (uvádzané rozhodnutia súdov, pozn.) a pri absencii ďalšieho skúmania veci tak zmenil uznesenie okresného súdu z 25. októbra 2019 v časti č. II o trovách konania v neprospech sťažovateľky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu z 25. októbra 2019 v jeho výroku č. II tak, že žalovanému v 1. rade voči sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v plnom rozsahu (zároveň krajský súd v napadnutom uznesení priznal žalovanému v 1. rade v plnom rozsahu nárok na náhradu trov konania voči sťažovateľke aj vo vzťahu k odvolaciemu konaniu, pozn.). Overovaním na Informačnom centre okresného súdu bolo zistené, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu nebolo žiadnou zo sporových strán (teda ani sťažovateľkou, pozn.) podané dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky.

7. Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v § 132 ods. 2 zakotvuje princíp subsidiarity a ustanovuje, že ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného

súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu namieta práve tú skutočnosť, že krajský súd sa v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia žiadnym relevantným spôsobom nevysporiadal s tým, že v prípade sťažovateľky odmietol aplikovať § 257 Civilného sporového poriadku, nijakým spôsobom nereagoval na ňou predložené dôkazy, ktoré podľa názoru sťažovateľky preukazovali opodstatnenosť a dôvodnosť uplatnenia dôvodov hodných osobitného zreteľa v jej veci. Preto napadnutému uzneseniu, resp. jeho odôvodneniu vyčíta arbitrárnosť a neudržateľnosť.

9. Problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa ústavný súd zaoberal už v minulosti, a to konkrétne v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej... Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Cez prizmu uvedeného holistického ústavnoprávneho prístupu je tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tejto veci. V danej veci ide v prípade napadnutého uznesenia o rozhodnutie, ktorým krajský súd zmenil uznesenie okresného súdu z 25. októbra 2019 v jeho výroku č. II, teda vo výroku o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.). Ide teda o rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo, bolo ho tak možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu odvolacieho súdu.

10. Vychádzajúc z už uvedeného, ako aj z dôvodov ústavnej sťažnosti, v danej veci sťažovateľka nepodaním dovolania podľa § 420 písm. f) CSP proti napadnutému uzneseniu nevyčerpala právny prostriedok, ktorý jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd.

11. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľka nevyužila prostriedok ochrany svojich práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, teda nepodala dovolanie, hoci ho podať mohla a mala, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017).

12. Pretože sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti netvrdila, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

13. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu